

Domovina je naša mati. Med vsemi jeziki mora Slovencem naš materin jezik najljubši biti. Beseda materina je vseh dobrot največja dobrota.

(Ant. M. Slomšek)

NOVINE SLOVENSKE KRAJINE

Izhajajo vsak četrtek za sledečo nedeljo

Letna naročnina:

na posamezni naslov 30 Din, na skupni 24 Din, za inozemstvo 72 Din, z Marlijnim L. 100 Din, za Ameriko 3 dolare

Štev. položnice | - 806

Uredništvo v Lendavi
Uprava v Črensovcih

Živimo v resnih časih . . .

Znani veliki voditelj katoličanov v nemškem kulturnem boju Windhorst je nekoč sprejel študente, ki so mu prišli z navdušenjem izraziti svojo vdanost. Windhorst jih je nagovoril in pokazal na resnost časa. Nenadoma pa jih je vprašal: „Ali imate orožje za boj tudi pri sebi?“ Splošna osuplost. Tedaj pa potegne Windhorst rožni venec iz žepa in pravi: „Poglejte, gospoda moja, to moje orožje. In jaz vas vprašam, imate vi tudi svoje orožje pripravljeno in ga znate uporabljati?“ In nato jim je govoril z navdušenjem o moči molitve, ki jo zajema ravno iz rožnega venca.

Tudi mi vsi smo katoličani. Saj sami večkrat javno povdarjamo, da so vsa naša dela in vse naše borbe kronane z uspehom le takrat, če bo blagoslov z nebes nad njimi. Blagoslov božji v teh današnjih stiskah in skrbeh bomo pa dobili po molitvi rožnega venca.

Dve veliki skrbi težita tudi danes naše duše.

Prva skrb: *mir na svetu*. Že več kot eno leto divja neizprosna boj, morda najhujši, kar jih pomni svetovna zgodovina. Mnogo človeške krvi je že v tem času popila zemlja in nešteto solz je zdrselo po mladih in uvelih licih. Nespravljivo sovražstvo razdvaja narode, tiste evropske narode, ki so se zares ponašali z visoko krščansko kulturo. Pomanjkanje in trpljenje vedno bolj narašča in nihče ne ve, mar se ne bo današnja vojna danes ali jutri raztegnila ne samo med miroljubne narode, ampak tudi na skrajni vzhod. V grmenju topov, v regljanju strojníc in v ognjenem gromu in bobnenju bomb se izgublja klic človeštva po miru, se duši klic papeža po svetovnem miru, treznost in pameten pomislek nimata mesta. To vrtoglavost in valovanje strasti more zaustaviti le Bog.

Druga skrb, ki nam stiska srce: *kako ohraniti mir našemu narodu*. Kratkovidni in neodgovorni elementi so v teh težkih časih začeli za nameček še nov boj, ki gre proti vsemu, kar je svetega našemu narodu. Najsvetejše dobrine našega naroda in verska čustva so jim v zasmeh in igračko. V tem boju pa se jasno blesti eno vprašanje: zvestoba Bogu ali pa padec v najhujši barbarizem in sproščenost živalskih nagonov. Svoboda in dostojanstvo človeške osebe je brezpravni suženj brezrazredni ali državni tiraniji.

Mi katoličani smo se že itak odločili za Boga, za Kristusa, za svobodo človeškega dostojanstva. Mi smo pripravljani na boj pogumno in odločno. Brez ran in žrtev seveda tudi v tem boju ne gre. Moramo vztrajati. Zato seveda ne zadostujejo zgolj človeške moči. Na pomoč mora priti božji blagoslov.

Pravkar smo stopili v mesec sv. rožnega venca. Zato vprašamo s besedami Windhorsta: „Katoličani, ali imate svoje orožje pripravljeno in ga znate uporabljati? Zgrabite za orožje rožnega venca. Mogočna armada nas mora biti. Armada molitve z orožjem rožnega venca. Ne samo stare ženice, ki z vdanostjo čakajo večer svojega življenja, ne samo otroci, ki morda še ne vedo za današnjo človeško žalost svetla, ampak vsi, možje in mladeniči, dekleta in žene, prav vsi smo poklicani v to armado. To je naša sveta dolžnost. Kdor se brez vzroka odteguje molitvi rožnega venca, ta slabi fronto in ovira pot, ki vodi do zmage.“

Živimo v težkih, zgodovinsko važnih in morda v zgodovini človeštva najbolj usodnih časih. Morda se usoda človeštva odloča za stoletja in

Tujerodni otoki

Sedmograška (Transilvanija, Erdeljska) je dežela, ki po vsej božji pravici pripada Romunom kot narodu, ki že od nekdaj živi tam v ogromni večini.

Madžari in Sasi so le prisiljenci iz poznejše dobe. Zato so pripovedi o postanku plemenitih sekelskih Madžarov sicer lepe za narodnostno, rekli bi, prenatano vzgojo Madžarov, primerne toda zelo malo verjetne bajke, ki jih mirno smemo uvrstiti med naše pripovedke izpod Triglava. Z neko čudno pravico so si Madžari prisvojili Sedmograško, ko so vendar tam Romuni že od nekdaj kot domačinski narod v presežni večini.

Kako vendar je bilo to mogoče? Brez dvoma je pripomogel k temu stari madžarski fevdalni sistem. Fevdalci, plemenitaški gospodarji velikih posestev, so bili Madžari ali pa vsaj pomadžarjeni tujci. Ti so na svoj fevd, podeljen v dosmrtno uživanje, vedno pripeljali s seboj svoje sorojake Madžare, Nemce, Čeha in tako so svoj fevd in svoje razkošno življenje na njem obdali z vdanimi in zanesljivimi ljudmi. Na ta način so vzrasli tujerodni otoki v prvotnem romunskem narodnem telesu.

Seveda so se s časom namnožili in iz posameznih družin in rodov se je razraslo celo naselje tujerodcev. V novejši dobi, posebno po letu 1848, je še madžarska državna oblast to posebej pospeševala.

Ozrmo se nekoliko po naši zemlji. Gospodarji obsežnih fevdalnih posestev in veleposestev, kar jih je še so sami tujerodci, kakor tudi upravitelji, uradništvo in gazde.

Pravzaprav je naš slovenski človek zelo gibek, da zna s svojo odporno ter prirojeno prilagodljivostjo tako uspešno stapljati tujerodne drobce v slovenstvo. Seveda se je to stapljanje našega prekmurskega človeka posrečilo skoraj vedno le pri nižjih, nikdar pa ne pri višjih, plemenitih slojih. Svež slovenski dotok je bil premočan, nasproti hirajočim in od udobja izživljenim madžarskim družinam in nižjim uradnikom. Zato ni čudno, če so se znašli na upravah veleposestev vse do današnjih dni razni Rafensbergerji, Hallassy, Pijačeki, Vlašiči, Arvaji, Schweinhammeri, Messnerji itd. Sistem se do današnjih dni pravzaprav v ničemer ni spremenil. Menjavajo se imena, le naših domačih imen ni zaslediti v upravi.

Kajpada je samo po sebi umevno, da je jezik v zasebnih razgovorih teh upravnikov le madžarski ali pa nemški, samo kak slovanski ne, ki je po njihovem mnenju še vedno jezik hlapcev.

Torej še vedno v njih živi trdno osvedočenje, da je naš slovenski človek rojen le za hlapca, beroša, ne pa za kaj višjega. Vodstvo veleposestev je pridržano le tujerodcem, kakor tudi beli, boljši kos kruha samo njim. Morda kakšne drobtine padejo našemu človeku v prgišče, ki pa jih v svoji plahi hlapčevski naravi smatra za veliko milost in dar.

prav zato ne sme nihče stati ob strani. Prav vsak se mora boriti in delati in dati svoje moči na razpolago. Kakor izobraženec, ki je imel srečo, da si je razširil obzorje, tako tudi preprost kmet, ki mora dan za dnem razgrebati po zemlji, da preživlja ljudi. Vsak po svojih močeh.

Brez vsakega človeškega strahu in ozira na ljudi se moramo pridružiti tej armadi molilcev. Naj mogočno doni naš klic pred božji prestol: Gospod, vladar sveta, podeli svetu zaželjeni mir, ki si ga vsako srce želi! Naš narod pa ohrani v trdni zvestobi do tebe!

Naj torej vdano čakamo, kakor njim gremo na roko pri tem, ko nas mislijo lepega dne vreči v trdi jarem „stare“ domovine? Tisti jarem, čigar sledovi se še danes poznajo na vsakem koraku naše prekmurske zemlje? Mar naj zvesto in mirno poslušamo govore tistih patrijotov, ki nam deklamirajo one govore, ki so se jih naučili od svojih tovarišev pri zavzetju Slovaške ali Sedmograške v zadnjih letih? Teško, da bi naše ljudstvo to mirno prežvečilo. Naše ljudstvo zahteva in želi izvršiti začetno delo brez vsakega odlašanja.

Podprimo zato vsestransko načeto akcijo ne samo za takojšnjo razdelitev hipermaksimuma enega vele-

posestva, ampak zastopamo tudi načrt razdelitve sploh vseh onih maksimumov in posestev, od katerih nima naše ljudstvo nobene koristi.

Na ta način upamo, zlasti danes, ko je ves svet poln pričakovanja, da najde nova porajajoča se Evropa na slovenski zemlji, posebno še na naši prekmurski grudi, le kmeta posestnika. Prepričani smo, da se bodo predstavniki naših oblasti se odločno zavzeli za to, da bo opravljen spomladansko delo že naš slovenski agrarni upravičenec, zaenkrat vsaj na belinskem hipermaksimumu. Vsekakor bo potem naš človek zrl v svojo preteklost kot v čas težke mōre, katere se je ob svitu jutranje zarje boljših dni vesel rešil in šel s pogumom na delo, da mu bo omogočeno življenje z delom lastnih rok.

Naši zidarji in stavbinski delavci trpijo veliko škodo

Okrog 500 se jih je moralo vrniti domov

Kakor znano, smo v preteklem tednu doživeli v Sloveniji poskus štrajka gradbenega delavstva, ki je bil plod podtalnega hujskanja ter ni bil utemeljen z nobenim socialnim razlogom. Delavstvo ni soglašalo s tem, zato je štrajk propadel. (Op. ured.)

Razmere v svetu so letos zadržale naše prekmursko delavstvo doma. Posebno so bili prizadeti moški delavci, ki so nujno potrebni v domovini kot vojaški obvezniki. Država in banovina je hotela odpomoči tem na ta način, da jih je sprejemala na delo pri javnih delih po Sloveniji. Povsed jih srečaš: na državni cesti Naklo—Kranj, pri utrdbenih delih pri Škofji Loki, na cesti Maribor—Fram, posebno pa pri stavbah v Ljubljani in Mariboru.

Prejšnji teden sem imel priliko voziti se z njimi iz Ljubljane: bili so redkobesedni, jezni in so zadirčno odgovarjali. Ko sem jim pa povedal, da sem iz Slov. Krajine, so načeli z menoj razgovor.

Nek Petanjčar mi je pripovedoval: „Delal sem v Ljubljani na stavbi. Zaslužil sem kot zidar 7 din na uro. Navadni delavci zaslužijo 5 din na uro. Nekaj bi se že poznalo, če ne bi živež bil tako drag v mestu. Pri nas doma slabo plačujejo. Nekaj je pa le, ko ne moremo v tujino! Samo ta prokleti štrajk nam je vzel delo in ker ne vemo, kako dolgo bo trajal smo se „sakompak“ napotili domov.“

Pokazal mi je košare in vreče, kjer je imel spravljeno svoje orodje.

Oprijel sem se te skrajne jeze na štrajk in sva začela govoriti. Ostali delavci so naju obkrožili in razvila se je prav prijetna debata. Petanjčar je nadaljeval: „V petek dopoldne (bilo je 20. okt. op. ured.) so prišli trije moški na našo stavbo, ki smo jo gradili ob nunskem vrtu.“ Prinesli so plakate in začeli: „Vse delavstvo štrajka v Mariboru. Tovarnar Hutter je dal delavstvu 5 milj. dinarjev kot nagrado, graditelj pa je ta denar ustavljal za sebe. Delavstvo je stopilo v štrajk, mi se jim moramo pridružiti in biti solidarni, gre za nas vse! Vse strokovne organizacije so sklenile, da bo tudi v Ljubljani danes ob 10. uri štrajk. Po deseti uri ne sme nihče na delo.“ (Kakor je razvidno iz poročila banske uprave, je proglasila štrajk samo levičarska organizacija, ostale tri pa ne! op. ured.) Nekateri naši delavci na zgradbi so se jim takoj pridružili in začeli: Štrajk mora biti, hočemo višje mezde! Takoj so izvolili odbor, ki bo pazil, da ob 10. uri vsi zapustijo stavbe in ti odborniki bodo potem tudi stražili stavbo, da ne bo nihče začel delati!

Ko smo jim nekateri iz Slov. Krajine začeli dopovedovati, kam bo-

mo tedaj mi šli, ko nimamo zaslužka, so nas začeli tolažiti: „Prijavite se stavkovnemu odboru, ta vam bo za ta čas preskrbel hrano in dnevnic. Odbor je že začel zbirati denar, vsa Ljubljana je za nami, za vse je preskrbljeno!“

„Kakor sedaj vidite, je tako preskrbljeno za nas, da moramo domov.“ Trpka ironija mu je obkrožila usta. „Nihče ne ve, kdaj se bo štrajk končal, nihče ne ve, ali bodo naši zopet sprejeti, ko se povrnejo. Najbrž jim že bodo drugi zasedli mesta.“

Vsi so bili obupani, tarnali so in se spraševali, kaj bodo na zimo, če sedaj poleti, ko bi morali zidati, štrajkajo! Eden iz Žižkov je dodal: „Veji tisti, ki so tam okoli hodili pa nas naganjali naj tá nehamo zidanje, že majo masne dnevnicke! Kšeni se ne bi tak hrenili i ne tak debeli bili!“

Iz zgornjih izjav naših delavcev lahko jasno vidimo, kakšno škodo povzročajo dandanes marksistični agentje delavstvu samemu. Saj nihče ne dvomi, da so sedanje plače delavcev zadostne, ko so se vse življenske potrebščine podražile. Zato so tudi prave delavske organizacije, kakor Zveza združenih delavcev in druge predložile banški upravi pameten predlog za zvišanje mezd delavcem. In ravno tega so se rdeči hujskači ustrašili: da bi delavstvo mirno prišlo do svojih plač. Oni hočejo štrajk, oni hočejo nered, oni hočejo nezadovoljno delavstvo, ker samo tako delavstvo morejo nahujskati zoper vlado, kar je njihov edini cilj.

Zato niso podvzeli takozvanega poravnalnega postopanja pred oblastjo. Pri tem postopanju namreč banovina pozove zastopnike delavcev in podjetnikov na razgovor in ona posreduje, da pride do sporazuma. Medtem pa delavci delajo nemoteno naprej in ne trpijo nobene škode. V tem štrajku rdeči hujskači niso tega niti dopustili, ker so se bali, da bi prišlo takoj do sporazuma in do povišanja plač. Saj njihova želja ni bila pomagati delavstvu. Njihova želja je štrajk, nahujskati delavstvo in ga pognati na ulice. Pa so se kruto vrezali. Že po 4 dneh se je delavstvo vrnilo brez ozira na povelje na stavbe, pogajanja za višje mezde se pa vršijo na banovini. (Nove minimalne mezde za nekvalificirane delavce so že urejene. Op. ured.) Komunistična organizacija je razpuščena in povsod se širi glas: *dol s komunisti!* Kajpada se naši prekm. zidarji pridružujejo temu mnenju. F. C.

Nedela

po Risalaj dvajseta i prva

Tisti čas pravo je Jezus vučeni-
kom svojim priliko eto: Prispodobno
je včinjeno kraljestvo nebesko k člo-
veki kralji, ki je šteo račun činiti s
svojimi slugami. Igda bi začeo račun
činiti, postavljeni je pred njega eden,
šteri je dužen bio njemi deset jezer
talentomov. Gda bi pa ne meo, od-
ket bi plačao, zapovedao ga je go-
spod odati i ženo njegovo i sina i
vsa, ka je meo ino plačati. Doli spad-
novši pa on sluga, molo se je njemi
govoreči: „Mej potrpljenje z menom, i
vsa ti plačam.“ Smilivo se je pa Go-
spod nad onim slugom, odpusto ga
je i dug njemi je engedvao. Vö idoči
pa on sluga, najšeo je ednoga s svoji
službeni tivarišov, ki je dužen bio
njemi sto sodov; i zgrabivši davio ga
je govoreči: „Plačaj, ka si dužen.“ I doli
spadnovši te službeni tivariš njegov,
proso ga je govoreči: „Potrpljenje mej
z menom i vsa ti plačam.“ On je pa
nej šteo; nego je šo i vrgo je njega
v temnico; dokeč bi dug plačao. Vi-
devši pa njegov službeni tivariše,
štera so se dogodila, jako so se raz-
srdili i idoči pripovedavali so go-
spodi svojemi vsa, štera so včinjena.
Teda je prizvao njega gospod njegov
i veli njemi: sluga nečamuren, ves
dug sam ti odpusto, da si me proso.
„Nejli se je trbelo zato i tebi smilivati
nad tvojim službenim tivarišom, kak
sam se i jaz nad tobom smilivao?“ I
razsrdivši se gospod njegov, dao ga
je hoharom, dokeč bi ves dug plačao.
Tak i Oča moj nebeski včini vam, či
ne odpustite vsaki svojem brati s srca
vašega. (Mat. 18, 23—35.)

V apoštolskoj veri molimo: „Je-
zuš bo prišeo sodit žive in mrtve“ na
sodnji den. Mi pa tudi znamo, da nas
čaka račun včasik po smrti, gda se
duša prikaže pred sodnikom Jezušom
Kristušom.

Odgovor bomo morali dati:

1. Sami na sebe. Bog nam je
podelo obilno dobrot. Dužni smo
njemi še več kak desetjezero talentov
srebra.

Bog nam je dao zdravo oko,
gladek jezik, gibčne roke, hitre noge,
zdravo telo in pa še svojo prelepo
podobo — neumrjočo dušo. Ta je več
vredna kak ves svet.

O vsem tom bomo mogli da-
ti račun. Odgovoriti bomo mogli,
kak smo rabili svoje oči, roke, noge,
jezik, pamet, srce itd.

2. Za svojo deco! Eva, prva mati,
je veselo rekla: „Po Bogi mam člo-
veka.“ Tak morata reči vsaki oča in
mati: Od Boga smo dobili zarod! Vej
sv. Pavel piše, da so vaša deca iz
Boga rojena.

Jezus je etak molo za svoje apo-
štote: „Sv. Oča! ohrani jih v svojem
imeni, štere si ni dao, da bodo eno...
Štere si ni dao, sam jih vse obvarvao
in nieden se je ne pogübo.“

Tak bi tudi stariše morali vzga-
jati deco, da bi na konci svojega ži-
vljenja oča pa mati lahko etak molila:
„Oča nebeski! Tü je vsa čredica naše
dečice, štere si nama dao, se nieden
ne pogübo.“

Račun bomo morali dajati tudi še:

3. Za bližnjega. To je pa vsaki
človek, tvoj prijatelj ali neprijatelj,
tihinec ali domačin. Odgovor boš davao
za svojega brata, sestro, hlapca, dekle
in za vse, štere si vmoro s pohüjša-
njom in s slabim zgledom sploh.

Sv. Jeronim je vsikdar mislo na
sodbo in pravo: „Ali jem ali pijem
ali kaj drugoga delam — vsikdar se
mi vidi, da čujem Sodnikov glas: Daj
račun od svojega hiševanja!“

Ta misel ga je obvarvala pred
greha in ga je spravila do srečne in
vesele sodbe in pripelala v nebesko
veselje.

Abiturientom!

Abiturienti z veliko maturo do-
bijo na pošti službo, če niso stari več
kot 20 let. Starejši se sprejmejo v
slučaju, če so že odslužili vojaški ka-
derski rok. Prošnje morajo vložiti
na direkcijo pošte v Ljubljani. Dva-
najst abiturientov iščejo za to službo.

Papež Pij XII. o katoliškem delu

Člani Katoliške akcije pa morajo
tudi biti povezani med seboj v eno
samo veliko družino od najstarejših
do najmlajših. Tudi med duhovnimi
pomočniki akcije mora biti sloga in
če so kakšne majhne razlike, naj se
žrtvujejo ljubezni in vzajemnosti. Sile
naj se ne trošijo in izgubljajo, ampak
vse pobude in vsi delovni načrti, bo-
disi duhovnikov, bodisi laikov, naj se
med seboj spravijo pametno v sklad.

Sloga pa mora biti tudi med or-
ganizacijami Kat. akcije in med dru-
gimi organizacijami, ki zavisijo od
cerkvene avtoritete in od katerih imajo
mnoge tudi značaj apostolata in so-
delovanja s Cerkvijo. Nobena ne sme
druge ovirati v njenem delu, ampak
morajo med seboj tekmovati in se
vzajemno podpirati, zato da se v pri-
rodni razliki duhov, značajev, navad
in okoliščin pokaže skupna ljubezen.
In kjer koli bi se osnovala Kat. akcija
znotraj drugih organizacij, ki imajo
cilje in organizirane oblike apostolata,
naj se ne moti struktura in življenje
dotičnega društva, ampak naj se mu
dá samó nova pobuda, da bo na ta
način eden izmed sodelujočih članov
velike osrednje organizacije Kat. ak-
cije. Tako se bo namen pokristijan-
jenja zasebnega in javnega življenja
najuspešneje dosegel. „Pojdite, dragi

sinovi in hčere,“ — je vzkliknil papež
— „k ponižanim, revežem, trpečim in
od sveta zapuščenim, dvignite jih, to-
lažite jih in pomagajte jim! Naj v svoji
revi in trpljenju čutijo poleg sebe bra-
ta, ki z njimi sočustvuje, ki jim hoče
biti prijatelj v nesreči, jim ponuditi
roko in jih dvigniti.“

„Pojdite“ — je dejal papež —
„med mladino po vzgledu Jezusa Kri-
stusa, ki jo je najbolj ljubil. Tam bo
Cerkev našla najbolj idealna in ple-
menita ter goreča srca. Pojdite med
odrasle, ki so bili vzgojeni v Bogu
tujem ozračju, ki pa danes, ko se ru-
šijo tolike ideologije in sistemi, za-
vestno ali podzavestno čutijo klic ne-
smrtne duše, ki ne more biti zado-
voljna zgolj s človečanskim napred-
kom, ampak se hoče napiti ob stu-
dencu neminljive resnice. Rojditelji med
svet in zaupajte Kristusu, ki ga je
premagal, da more poslej zmagati v
njem Duh. Vaše orožje naj bodo mo-
lilive, zgled in pero; ponižnost, do-
brota, krotkost in previdna modrost;
razsvetljena ljubezen, ki človeške ose-
be ne zamenjuje z zмотo kot tako,
ker to je treba odbijati, človeško dušo
pa ljubiti, ker, naj si je človek v še
tako veliki zmoti, dejansko ne želi
ničesar z večjim hrepenenjem kakor
resnico.“ (Konec)

Kaj pravite?

*Poleg navijanja cen, ki je naj-
novejši pridobitni poklic, so še tudi
druga dobičkanosna sredstva, ki so
značilna zlasti na živilskem trgu.*

*Pride gospa z deklo na naš do-
mači trg kupovat. Med drugimi sedi
in prodaja tudi kmetška ženica zelje,
fižol, zmočaj, pšeno in druge vsak-
danje potrebščine. Dežuje, v velik ro-
bec se zavija in plaho ponuja pridelke.*

*Gospa napolni dekl polno ko-
saro. S košatim zamahom vzame iz
torbice 500-dinarski bankovec in po-
nuja ženici.*

*„Naj ne zamerijo, gospa, nemam
več drovin kak dvatresetl ranjški.“
„Kakšna prodajalka pa ste potem? Pa
počakajte, saj bo dekla prinesla drobiž.“*

*In je z deklo odkošatila s trga.
Ženica je čakala zaman. Ni bilo od ni-
koder ne dekle, ne gospe, ne drobiža,
četudl je ženica vsa premočena ča-
kala še dolgo potem, ko je že trg
bil izpraznjen.*

*Kaj ne, gospod urednik, je pač
hudo, če je draginja in je vse tako
drago, saj tudi gospa mora dražje
plačevati dišave in lepota — kme-
tom pa itak vse samo zraste, zakaj
ne bi dali zastoj.*

*V nekem starejšem „Düševnom
Listi“ sem našel sledeče trditve, ki
jih je napisal neki Juventus:*

*„Jezus je svoj nespremenjeni
evangeljom na nas evangeličance za-
vüpo. Drago, all dužnostl i odgovor-
nostl puno herblijo smo dobili od
naših verevreli očakov.“*

*Prosimo, naj nam Juventus v
D. L. zgodovinsko dokaže to dvoje:*

1. *Kdaj in kako je Jezus svoj
evangelij zaupal evangeličanom.*

2. *Kateri očaki in kdaj so evan-
gelij dobili. Prosimo imena teh očakov!*

Po vsej Slovenski Krajini
samo naše „Novine“!

Š. Skledar:

SVETILNIKA NAŠE ZEMLJE Dr. FRANC IVANOCY

Koliko časovnih obdobij je že
minilo, — obdobj, ki so naša, ki tvo-
rijo temelj našemu življenju, ki so tako
rekoč naše rojstvo... Mi, ki živimo
danes, ki rastemo v času, kateremu
še najmanj moremo reči „rojstvo“ —
mi prav malo pojмимо velike čase, v
katerih so ledino, ki je danes plodna
njiva, obdelovali naši veliki možje.

Ne pravim, da danes ni duhov-
nih velikovan.

Mislím reči le, da je pomenilo
v zaton se nagibajoče 19. in ključoče 20.
stoletje za Slov. Krajino kulturno roj-
stvo. Oba Küzmiča, Temlin, Kosič in
ostali pred omenjeno dobo, so samo
vrgli seme, ki je vzkliklo šele tedaj,
ko so našo kulturno ledino preorali
borbeni možje.

Imena: Franc Ivanocy, oba Jo-
žefa Klekla, Ivan in Jožef Baša, Štefan
Kühar, Avgust Pável in Jožef Borov-
njak s svojim krogom — to so ble-
steči temelji, ovenčani z jutranjo zarjo
narodnega vstajenja.

Bog vari, da bi danes kaj pre-
tiravali.

Toda sedaj, po tolikih letih, vi-
dimo, kako je v devetdesetih letih
preminulega stoletja vžšlo naše narod-
no sonce nad lepo Slovensko Krajino
ob Muri in Rabi. Vžšlo je in ni padlo
v nedogled pod udarci madžarskih

šovinistov. Ne! Kajti sonce je visoko
in kdo more kaj proti taki narodni
duši kot je slovenska, slovanska?!

Dobro je to videl blagopokojni
Franc Ivanocy. In v hipu, v katerem
se je zavedel, da mora na delo, se je
plemenito odločil. S tem, kar je storil,
si je ustvaril spomenik, ki je traj-
nejši od bron.

Slovenca Ivanocyja je 25. sept.
1857. Bog podaril slovenski zakonski
dvojici Adamu Kodela (fon. Koudila)
in Rozaliji roj. Hus (fon. Hujs) v Iva-
novcih, bedenički fari. Po zaslugi
župnika Štefana Slamarja je bil nadarje-
ni Francek sprejet v sirotišnico Kelcz-
Adelffy v Köszegu. Kakor sam poro-
ča v svojih „Adatok“ (Podatki), je ob
tej priliki sprejel priimek Ivanocy, ta
pridevek mu je dal že njegov oče!
— „iz spoštovanja do tistega lepega
spomina in dobrega glasu duhovnikov,
ki so izvirali iz iste rodbine in nosili
to ime.“ Bili so: Adam Ivanocy, žup-
nik v Beltincih, Pavel Ivanocy, župni-
kopal prav tam in Matjaš, štévanovski
župnik. († Sakovič še v svojem spó-
menku omeni kot Ivanocyjeva sorod-
nika Kodela Petra in Jožefa Borovnjaka.)

Vseskozi je Ivanocy kazal bistre-
ga duha.

Tako v gimnaziji, ki jo je v sed-
mih letih z najboljšim uspehom do-
vršil v Köszegu in Szombotelju, tako
v centralnem bogoslovju v Budim-
pešti; z eno besedo: v vseh svojih
študijskih letih.

In ne samo to. Kajti edino bister
duh ne bi dopolnil Ivanocyjeve ose-
bnosti. Biografi-sodobniki poudarjajo
Francovo izredno živahnost, ne sicer

Po državi

Madžarski kmetijski minister
grof Mihael Teleky je obiskal našega
kmetijskega ministra Čubriloviča in
in preds. vlade Cvetkoviča, ki se je
pa mudil v Niški banji. Med razgo-
vori je bilo omenjeno, da se bodo
kmetijsko-gospodarski odnošaji spo-
polnili na ta način, da bo Madžarska
nakupovala pri nas svinje in ovce,
Jugoslavija pa v Madžarski pšenico.

Ban dr. Natlačen je podpisal
novo odredbo o minimalnih mezdah
za nekvalificirane delavce na ozemlju
dravske banovine.

Besarabski Nemci potujejo vsak
dan, večinoma ponoči skozi Maribor
in preko Ljubljane skozi Jesenice v
svojo novo domovino Nemčijo. Potu-
jejo v udobnih in prostornih vagonih.
Ti Nemci imajo večinoma ruske kape,
široke brke in sploh obrabi vseh sličijo
ruskim mužikom. Tudi govorijo ruski.

Največji kapital s katerim
narod razpolaga. Ko je minister za
telesno vzgojo Pantič obiskal svoj
rojstni kraj Kličevo, je imel ob tej pri-
ložnosti govor, v katerem je med dru-
gim dejal, da je delo največji kapital,
s katerim narod razpolaga. Minister
se je zavzemal za to, da se tudi pri
nas uvede obvezna delovna služba.
Končno je omenil tudi vprašanje or-
ganizacije mladine in je dejal, da mla-
dina pripada državi in da ima država
dolžnost, da se pobriga za vsestran-
sko vzgojo mladine. Obvezni pouk o
telesni vzgoji ima za cilj, da dvigne
narodni ponos in smisel za skupno
delo v skupni blagor. Mi spoštujemo
narodna čustva vseh naših sosedov,
je dejal isti minister ob neki drugi
priliki. Smo pa tudi enodušno pri-
pravljeni, da branimo naše s krvjo
napojene domače grude. Mi smo proti
vsem tujcem, ki rovarijo po naši dr-
žavi in ki bi nas radi zavlekli v vojno.

Priznanja za velika dela. Dne
30. sept. je ban dr. Natlačen izročil
prevzv. g. škofu dr. I. J. Tomažiču
odlikovanje reda sv. Save I. razreda
z lento za delo in skrb ne samo na
cerkvenem in verskem področju, am-
pak tudi na narodnostnem. Njegovo
obširno delovanje je našlo priznanje
pri kraljevih namestnikih in to odli-
kovanje naj bo te izraz. Istotako je bil
odlikovan tudi stolni dekan, prelat dr.
Cukala z redom Jugoslovanske krone
III. razreda., stolni kanonik Rudolf Ja-
nežič pa z redom Sv. Save III. razreda,
ravnatelj Cirilove tiskarne Franc Hra-
stelj kakor tudi ravnatelj dijaškega se-
menišča dr. J. Aleksič pa z redom Ju-
goslovanske krone IV. razreda. K vi-
sokim odlikovanjem čestitamo tudi mi.

preveč pri vedenju, marveč pri delu,
ki je s tem zadobilo ton razboritosti.
Ob vsej borbenosti pa je ostal Iva-
nocyjev značaj mil in plemenit. Nje-
govo korenito slovensko jedro si je
iskalo izraza vsepovsod:

Pri študiju, ki se ga ni lotil iz
častihlepa, marveč iz pravega nagiba,
pri občevanju s tovariši bogoslovci,
in pozneje, ko je kot bogoslovni pro-
fesor in prefekt deloval med svojimi
gojenci; prav posebno pa še v duš-
nem pastirstvu s Slovenci in sploh z
vsakim, katerega je v življenju srečal.

Zares, to ga posebno odlikuje:
njegov značaj. Zakaj mož, ki je veli-
kega duha, mora imeti kremenit značaj.
In Ivanocy je bil velikega duha.
Rad je imel svoje kolege, še raje pa
svoj narod.

Dr. Franc Rogač, pokojnikov
življenjepisec, v svojem delu lepo ute-
meljuje, da je bil Ivanocy ob svoji
posvetitvi v mašnika (11. julija 1882.)
življensko zrel. In prav tej njegovi
zgodnji duhovni dograjenosti gre zah-
vala za nam nad vse važen dogodek,
ki se je zgodil 20. marca 1889. Tedaj
se je Ivanocy, doktor bogoslovja in
bivši bogoslovni profesor pojavil na
Tišini kot novi župnik. Mlad, sposo-
ben mož, o katerem so tedaj vsi mi-
slili, da bo po univerzitetnem stolčku
zasedel somboteljski škofijski sedež.
In sedaj se s ponosnimi prošnjami na
ordinariat odpove vsemu in gre v ti-
šinsko faro med uboge Slovence pa-
stirovat... Bila je pač v srcu blagega
moža velika ljubezen do slovenskega
ljudstva. Prvič je očitno prišla do iz-
raza že za njegove kaplanske službe

Glasi iz Slovenske Krajine

Vsem širitelom. Ste že pozabili, da se v nedelo 6. okt. zberemo pri Sv. Sebeščani? Kak, či komaj čakamb na te den! Samo naročnino šče moremo pobrati! Na veselo svidenje!

Odlikovanje. Ob slovesni otvoritvi in blagoslovitvi petanjskega mostu, je ban dr. Natlačen odlikoval tišinskega dekana Krantza z redom Sv. Save IV. stopnje. Načelnika tišinske občine g. Flegarja pa z redom Sv. Save V. stopnje. Čestitamo!

Smrt pobira. V Lendavi je nenadoma umrl v torek zjutraj g. Samuel Eppinger v 72 letu starosti. Zadelala ga je srčna kap. Pokojnik, ki je bil izraelske vere, je bil lastnik velikega parnega mlina, hotela „Krona“ in tovarne opeke. Naj v miru počiva!

„Naša kri“ na odru prosvetnega doma v Soboti. Zadnje soboto zvečer ob 8 uri so študentje člani „Zavednosti“ in člani turniškega prosv. društva pokazali svoje sposobnosti v Soboti. Igrali so Finžgarjevo igro: „Naša kri“, ki že sama po svoji zasnovi zahteva dobre igralske moči, a so po naši študenti dobro odigrali. Obisk je bil kljub zelo slabemu vremenu še zadovoljiv.

ODVETNIK

KOČMUR CIRIL

V MURSKI SOBOTI

se je vrnil iz vojaške službe in zopet redno postuje.

Kaplanske premestitve. Beltiški kaplan, g. Gomboc Franc je premeščen k Mali Nedelji. G. Štukovnik Franc, ki se še muči v soboški bolnici, je pa premeščen v Št. Ilj v Slov. goricah. V Beltince pa pride za kaplana g. Alojz Pajdga. Želimo g. Gombocu na novem mestu veliko uspeha v dušnopastirski službi, kakor tudi novemu gospodu kaplanu, da se dobro počuti med nami.

Z dopusta se je vrnil šef Borze dela g. Kerec Franc, ki se je mudil nekaj časa med našimi sezonskimi delavci v Bački, Baranji in Vojvodini. Dosegel je upravičeno zvišanje plač našim poljedelskim delavcem. Naši delavci so mu iz srca hvaležni za to tiho in uspešno delo.

Predsednik bogojanske občine odlikovan. Višja oblast je odlikovala načelnika bogojanske občine g. Ivana Žitka z redom Sv. Save V. stopnje. Zaslužnemu in delavnemu načelniku k temu odlikovanju iskreno čestitamo!

v Soboti. Vlekla ga je tudi po očetovi smrti ljubezen do matere. To je ljubil z gorečnostjo, ki ji ni primera. Velik je bil Ivanocy. In veliko je bilo to njegovo dejanje. Mi mali ga niti doumeti ne moremo.

Nato so se začela leta dela in borbe. Prenovil je župnijsko cerkev, dal namestiti nove orgle in nove zvonove. Koliko si je dal opravka, da je bila cerkev vredna Najvišjega Stanovnika! V to skrb za hišo božjo je nežno stkana njegova verna podoba.

V onem času so dobili v peštanski vladi večino liberalci. Začeli so z borbo proti katolicizmu, proti pastirovanju v slovenskem jeziku — proti Ivanocyju. On pa ni klonil. Oznanjal je božjo besedo Slovincem v slovenščini; širil je Mohorjeve knjige po zgledu vrliga Borovnjaka, cankovskega župnika in svojega sorodnika. Obenem pa je mislil na knjige v prekmurščini.

Tedaj so tudi oblastva in škof dr. István Vilmos prišli na idejo, da bi za „Vogrške Slovence“ ustanovili družbo z istim namenom, kot je Mohorjeva. S tem so Madžari hoteli preprečiti, da bi se ogrski Slovinci ozirali tja, odkoder so Mohorjeve knjige izhajale... In naši možje so priložnost kar pograbili. Že nasl. leta za tem je izšel „Najsvetejšega srca Jezušovoga veliki kalendar za ljudstvo na 1904-to prestopno leto“; tiskan z madž. črkopisom v cerkveni tiskarni v Sombotelju. Razpečali so ga v 4000 izvodih. To je bil uspeh.

Dasi do nameravane družbe ni prišlo, je vendar po Ivanocyjevih be-

Znani gostilničar med Beltinci in Rakičanom g. Štefan Mertük je po kratki boleznj izdihnil svojo dušo. Na zadnji poti ga je spremljalo veliko ljudi. Ostalim naše sožalje!

Občni zbor prosvetnega društva v Bogojini. Na septemborskem občnem zboru prosvetnega društva v Bogojini je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: Pucko Štefan, podpredsednik: Horvat Franc, tajnik: Vogrin Janez, blagajnik: Lopert Jožef, knjižničar: Gutman Martin, Novemu odboru želimo lep in uspešen napredek v prosvetnem delu.

Smrt kosi. V Črensovcih je prejšnji teden izročila svojo blago dušo Bogu po dolgotrajni boleznj Ana Törnara, mati g. Törnara, salezijskega duhovnika v Veržeju. Pokojni, ki je vdano prenašala svojo bolezen, naj sveti večna luč!

Grozdje zori — nebo se solzi. Po naših goricah odmevajo pesmi klopotcev a grozdje zelo počasi zori. Pred dnevi je sicer nastopilo lepo vreme, ki je zaposlilo ljudi na njivah in prijetno bilo za naše gorice. Sedaj pa dežuje že cele dneve brez prestanka. Letos bo slabo. Toča je precej pobila — a kar je ostalo pa gnili. Trgatev bo komaj koncem meseca oktobra.

Po naših koruznih poljih že odmevajo pesmi trgačev, vendar se bolj osamljeno, ker deževje zastavlja popolno dozorev koruze.

Novi, zunanji gumi za moško kolo je izgubil zadnjc na semnju v Lendavi na glavni ulici siromašen kmet, Poštenega najditelja naprošamo, da ga odda proti primerni nagradi na župnišču v Lendavi.

Mura se je zopet razlila čez obmurske travnike in senožeti, tako da je bila na Hotizi in Bistrici za nekaj dni onemogočena vožnja z brodom čez Muro. Voda počasi oteka, a pušča za sabo žalostne sledove.

Nezaželjeni gostje so v zadnjem tednu obiskali v Lendavi in lendavskih goricah več hiš, kjer so vzeli s seboj vse, kar jim je prišlo pod roke.

Skrb za prehrano siromašnih šolarjev

Prosvetni minister dr. Korošec je izdal odlok, s katerim naroča vsem šolskim oblastem, da morajo na vsaki šoli organizirati šolsko kuhinjo, zato da se prehrana siromašnih otrok ne bo prepustila le naključju. Sredstva bodo zbrala državne ustanove, občine, šol. poloklinike, dobrodelnice narodne in domoljubne organizacije.

sedah nastal temelj, na katerem bi počasi mogoče bilo osnovati kulturni razvoj tega dobrega ljudstva v domačem jeziku. — Na tem temelju je pozneje vzrastle Marijin list, so poglne svoje kali Novine, in vse publikacije okrog njih. (Pri prvem Kalendaru so sodelovali razen Ivanocyja in Alojzija Kuharja še mladi kaplani: oba Jožefa Klekla, Ivan Baša in Jožef Sakovič).

Sedaj pa je završalo... Zgrnili so se sovražni oblaki in zdaj zdaj — se je zdelo — bodo bliski zajeli Ivanocyja, njegove in njih delo. Kajti Madžari, mesto da bi dali obljubljeno gmotno pomoč, so kričali po raznih liberalnih listih zoper velikega moža in ga zmerjali s panslavizmom. Pri volitvah narodnih poslancev pa so mu podtikali ponarejene letake...

O Ivanocyjevem zadržanju v tej dobi in o njegovem boju prav lepo piše v Kalendaru iz l. 1914. † Sakovič:

„Dr. Ivanocy Ferenc so retkoga talenta i znanja človek bili. S svojov velkov, ostrov pametjov, s svojov vučenostjov bi oni že davno lahko meli visiko čest, či bi takši vugibki človek bili, kakših je največ. Ali oni so trden mož bili, nalizavanja pred zemelskimi velikašami so ne poznali. Krivico, hamičijo, tlačanje siromaškoga ljudstva so ostro preganjali. Za toga volo so jih svecki gospodje, posebno niki sobočki čestniki odürjavali. Ali zaman so pisali v novinah laži proti njim, zaman so šteli križati njihove poti: Ivanocy so batrivo šli naprej po svojoj poti, ar je ta pot poštena i pra-

Po svetu

Največja država v Evropi. Nemški statistični urad objavlja stevilke o prebivalstvu Nemčije in so dognali, da Nemčija šteje sedaj skoraj 99 milijonov. Tako je Nemčija sedaj glede prebivalstva največja država za Rusijo, dočim ima Anglija z Irsko 46,5 milijona, Italija 44 milj., Francija 42 in Španija 25 milj.

Slavni Sueški prekop tiho počiva. Glavna prometna žila angleškega svetovnega cesarstva, Sueški prekop, o katerem dandanes mnogo govorimo, je popolnoma miren. Nobene ladje nikjer ni videti, ki bi plula skozi ta prekop, ker nihče noče reskirati svojega življenja pred nevarnimi napadi italijanskih letal.

Najvažnejša točka na zapadno afriški obali Dakar, važno oporišče za letala, zaklonišče za vojno brodovje in neobhodna postaja na poti okoli rta Dobre nade, ki je v francoskih rokah in so ga angleške čete hotele zavzeti s pomočjo generala de Gaullea, so bile odbite, češ da bi zasedba Dakarja zahtevala obsežnejših vojnih napadov.

Tudi bombardiranje na Gibraltar od strani francoskih čet je prenehalo. Bombardiranje je trajalo dve in pol uri in so francoska letala vrgla čez 300 bomb, ki pa niso napravile velike škode.

Zakaj so Nemci preložili izkrcavanja čet na angleški otok. Kakor vemo so Nemci ob vsej belgijski in francoski obali zbrali na tisoče malih ladij in splavov, ki so bili pripravljeni ponesti nemške vojake proti angleškim obalam. Toda nastopilo je viharo vreme, ki je male nemške ladje vse premetalo in razbilo. Temu so se še pridružili angleški bombniki, ki so vsako noč bombardirali pristanišča in povzročili velika razdejanja. Angleži pravijo, da so stem Nemci izgubili več sto malih ladij in splavov in je pri tem najbrž utonilo 50.000 mož. Iz sedanjih političnih dogajanj pa je razvidno, da Nemci pripravljajo v najbližjih dneh vpad nemških čet na Anglijo in bi s tem sedanja vojna zavzela najhujšo nevarnost.

Nemčija, Italija in Japonska so sklenile vojaško trozvezo, ki v glavnem obstoja v tem, da si te države nudijo takojšnjo medsebojno vojaško pomoč z vsemi sredstvi, kakor hitro bi katerakoli država, ki v sedanji svetovni vojni v Evropi ali Aziji, dosedaj še ni udeležena, napadala eno izmed treh pogodbenic. Brez dvoma je ta trozveza naperjena proti Sovjet-

vična bila. Liberalce je peklo, ka slovensko ljudstvo bole poslušna na Ivanocyja, kak na njé, zato so vse prilike probali, kak bi mogli pokojnomi gospodi poštenje zamazati...

V čem so pokojni gospod ne meli pára i zakaj volo so jih vsakojakči liberalčeki najbole črtili: to je bila njihova velika ljubav do svojega slovenskoga ljudstva i navdušenost za slovenski jezik. Nепrestrašeno so glasili proti vsem nepřijatelom, ka Sloven tiudi ma naturalsko pravico na svoj jezik i ka ga nemre zavrčti nikdar i za nikoga volo ne.

Nadalje poroča Sakovič pod psevdonomom „Vindex“, da je dr. Franc Ivanocy ves izkupiček za svoje premične zapustil revnemu slovenskemu dijaštvu. Z obrestmi te fundacije naj se vedno šola kak slovenski dijak.

I lepo zaključuje svoj spomenek: „Daj Bog tvojemi vernomi slugi, velikomi prijatelji Slovincov, imenitnomi dühovniki, vekivečno veselje vu Tvojem kralestvi!“

Dá, tako bodi! To želimo predvsem mi, ki smo danes zbrali, da ob obisku našega lepega Goričkega proslavimo njegov spomin. Njegovo mehko čuteče srce, ki je pred smrtjo izrazilo željo počivati v prav domači zemlji, je že strohnelo. Kolikokrat je zatolklo silno in neenakomerno, ko se je boril za svoj narod, kateremu so ogrski naduteži kratili naravne pravice.

Vendar je zmagal on. Dasi je zapustil svoje ljubljeno ljudstvo že v 57. letu svoje starosti (preminul 29. avg. 1913), nam je ustvaril temelje, na katerih so varno gradili že pred

Mussolini, voditelj Italije, ki dela Angležem velike skrbi na Afriških tleh.

ski Rusiji in Združenim državam Severne Amerike, ki sta edini velesili, ki bi v Evropi ali Aziji napadle te tri države. Ta nova trozveza po mnenju političnih krogov pravzaprav ne spreminja položaja, ki je dejansko obstojal že od leta 1937. Ta zveza je sedaj samo službeno potrjena. Zlasti ameriška vlada je zato dobro vedela, posebno Roosevelt je vedno opozarjal na to in za ameriški narod je sedaj položaj jasen.

Prvi Rooseveltov ukrep proti Japoncem. Roosevelt je objavil zaporo (blokado) za izvoz starega železa iz Združenih držav na Japonsko in je prepovedal tudi izvoz letalskega bencina na Japonsko.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je dejal v Berlinu, da sta Afrika in Evropa življenjski prostor Nemčije in Italije in je zato ustvarjanje bodočnosti v rokah Nemčije in Italije.

Sv. oče Pij XII. je prevzel osebno vodstvo službe za pomoč francoskim ujetnikom in beguncem. Že prej je sv. oče kot apostolski nuncij v Münchenu obiskoval ujetnike. Kamor ni mogel sam, je pošiljal švicarske duhovnike. Tudi danes pošilja voj. ujetnikom zavoje oblek, knjige in druge predmete, da bi jim olajšal današnje žalostne in težke čase.

Angleži so za vojno izdali že 700 milijard dinarjev. V toku prvih šestih mesecih tekočega proračunskega leta so skupni izdatki Anglije dosegli ogromno vsoto 1 milijard 610 milijonov 145.776 funtov šterlingov (okrog 300 milijard din). Računa se, da bodo izdatki do konca proračunskega leta znašali 3 milijarde 461 milijonov 790.000 f. št. (700 milijard din).

V Berlinu odločno trdijo, da se bo Nemčija in Italija borila do popolne kapitulacije Angleške.

nami in na katerih moramo zidati kulturno stavbo naše Krajine mi.

Prisrčno pisano biografijo o njem, ki je doslej tudi najpopolnejša, je napisal njegov izenec in prijatelj dr. Franc Rogač (iz madž. prevel Ivan Baša). Samo toliko, da omenim naslove poglavij. Ti naslovi so tudi psihološko krasno podani. Poleg predgovora sledijo: Napočeno popovje (1857—78), v cveti žitka (1878—82), v sencii svetišča (1882—83), v poslopji vučenosti 1883—89), na pragi dühavnoga pastirstva (1899—90), vu vročini dneva (1890—1900), v ognji boja (1899—1907), veren sin domovine, neutrujeni težak, mrak življenja, podreti hrast, ništeren cvet spomina.

Ta lepi življenjepis je objavil Kalendar iz l. 1915. na sedeminštedesetih straneh; opremljen je s sliko Ivanocyjevoga rojstnega doma in mnogimi iz njegovega življenja.

Resnično! V ognju boja se je izkazal vernega sina domovine. V vročini dneva je bil neutrujeni težak za naše slov. ljudstvo, za našo narodno svetinjo — materinski jezik.

In on nas je v svojih člankih in v vsem svojem delu prvi opozoril na širo obzorje, kjer je izšlo sonce naše slovenske kulture. In tega sonca nam ne sname nihče — nikoli!

Kajti kdo more kaj proti taki narodovi duši, kot je slovenska?!

(Viri: Dr. Franc Rogač; Dr. Ivanocy Franc, K 1915; Vilko Novak: Franc Ivanocy; Vindex (=J. Sakovič); † Dr. Ivanocy Ferenc, K 1914; Dr. Josip Gruen: Starine železnih in ralskih Slovincov, ČZN 1914.) (Konec)

PRAVILA

Agrarne in gospodarsko-podporne zadrug
v Črensovcih.

Sklic izredne skupščine sme vsak čas zahtevati najmanj ena desetina združnikov. Zahtevo za takšen sklic skupščine morajo združniki izročiti upravnemu odboru pisмено in v tej vlogi navesti razloge za sklic skupščine in dnevni red. Upravni odbor je dolžan sklicati skupščino v 15 dneh. Če upravni odbor ne skliče skupščine, smejo združniki zahtevati od nadzornega odbora, naj jo on skliče. Če bi niti nadzorni odbor ne sklical skupščine v 15 dneh od dneva, ko je prejel zahtevo, smejo združniki zahtevati od registrskega sodišča dovolitev, da jo smejo sklicati sami. V tem primeru navedejo sklicatelj v vabilu na skupščino dovolitev sodišča.

Na dnevnem redu vsake skupščine mora biti posebna točka o predlogih in pritožbah združnikov. O teh predlogih in pritožbah sklepa skupščina, če so bili izročeni sklicatelju skupščine pisмено najmanj osem dni, preden se snide skupščina; sklicatelj pa jih je dolžan objaviti še isti dan s tem, da jih razpoloži na vidnem mestu v poslovalnici zadrug.

§ 39.

Skupščina mora biti na sedežu zadrug; vendar pa sme biti tudi v drugem kraju združnega okoliša, če smatrajo sklicatelji to za primerno.

Vabilo na skupščino se mora objaviti po predpisu § 16. teh pravil. Obsegati mora kraj, prostor, dan in uro skupščine kakor tudi dnevni red.

Če je na dnevnem redu sprememba pravil, je treba navesti določbe, ki naj se spremenijo ali dopolnijo. Toda če se sprememba tiče glasovalne pravice, jamstva ali poslovnega dela, se mora navesti tudi nameravana sprememba ali dopolnitev. Vrh tega mora biti popolno besedilo vseh predlaganih sprememb ali dopolnitev razpoloženo vsaj tri dni pred skupščino na vpogled združnikom v poslovalnici zadrug ali na kakšnem drugem primernem kraju, ki mora biti označen v vabilu.

Vabilo na skupščino se mora takoj razpoložiti v poslovalnici zadrug.

Med dnem, ko se vabilo objavi, in dnem skupščine, mora preteči najmanj sedem dni.

Vabilo na skupščino podpiše, kdor jo sklicuje.

§ 40.

Skupščina more pravomočno skle-

ZALAR MARIJA: Gospodinja skrbi za zimo

Paradižnikova mezga. Rdeče paradižnike operi, odreži zelene peceljčke, nato je nareži v kosce, jih odcedi in odstrani peške. Lahko je pa takoj kuhaš, in prvo vodo odliješ, ker je je mnogo. Ko je že precej gosto, začneš kuhati mezgo. Ves čas mešaj. Skuhana je, ko se cmok na krožniku več ne razlije in ostane gost; potem jo nadevaj v kozarce. Če je pa bolj redka, jo še toplo prelij v steklenice. Bolj redka mezga se uporablja za juhe in omake kot začimba. Od goste mezge se pa dela vse, zlasti omaka pa tudi marmelada na kruh, seveda z različnimi dodatki in mešanici. V dijetlični prehrani brez soli pa je paradižnik eno neobhodnih živil, ker se lahko neslan in surov vživa, ali pa z začimbo cukra. Vsekakor pa paradižnik cenimo in uživamo že zato, ker vsebuje največ vitaminov. Surov je pa najdragocenejši.

Zelen paradižnik v jesihu. Vzemite zelene paradižnike. Na 1 kg paradižnikov odmeri četrt litra jesiha ter ga prav malo ocukraj. Shraniš je lahko cele, ali v rezinah, ali pa razpolovičene. Daj jih v porcelanasto posodo in nalij vreli jesih. Tako naj ulezavajo po-

pati samo o predmetih, ki so postavljeni na dnevi red.

Brez postavitve na dnevni red se sme sklepati samo o voditvi skupščine, o sklicu nove skupščine, kakor tudi v primeru § 7. odst. 3. teh pravil in v primeru § 79. odst. 1. združnega zakona.

§ 41.

Vsak združnik ima pravico do enega glasu. Za sklep je potrebno, da glasuje za predlog več kot polovica navzočih združnikov.

Za sklep, s katerim se spreminjajo pravila, menjajo člani upravnega ali nadzornega odbora (§§ 20 in 29) kakor tudi za sklep o prestanku zadrug ali spojitvi z drugo zadrugo, mora glasovati za predlog več kot polovica vseh združnikov.

Skupščina more pravomočno odločati, če je navzoča na njej vsaj polovica združnikov.

Če ne pride na skupščino zadostno število združnikov, sme biti čez pol ure z istim dnevnim redom nova skupščina, ki sklepa z nadpolovično večino glasov ne glede na število navzočih združnikov, če se to izrečno navede v vabilu na prvo skupščino in če se obenem označi dan, ura in kraj nove skupščine.

V primerih iz 2. odstavka tega paragrafa ne more biti rok za novo skupščino z istim dnevnim redom krajši od 15 dni; tudi ta skupščina zboruje ne glede na število navzočih združnikov, sklepa pa z nadpolovično večino glasov. (Dalje)

krite dva dni. Potem jesih odlij, zopet prevri in še dolij močnega jesiha. V tem prevri še rezine, a zelo naglo, samo po eno minuto naj vrejo. Končno hladne vložijo v kozarec in nalij jesih, v katerem si jih kuhala. Ti paradižniki služijo kot priloga k mesu, pa kot začimba v razne omake. V krompirjevo juho tudi spadajo. Vsak zelen paradižnik se tako dobro ohrani.

Rdeč paradižnik celi v jesihu. Za dva kilograma lepih rdečih paradižnikov vzemi 1 jesiha, vmes pol litra vode in eno veliko žlico soli. Vodo in sol najprej dobro prekuhaj in šele potem dolij jesih v vrelo vodo. Paradižnike nadevaj v ta jesih in naj vrejo 2 minuti. Ohlajene naloži v ogret kozarec ter dolij s jesihom, da bo stal nad paradižniki. Končno nalij za prst visoko olja in zapri kozarec. Te paradižnike uporabljaš za omako in za salato.

Zelena paprika za zimo. Nareži jo v rezine, naloži v kozarec in polij s skuhanim osoljenim jesihom. Drugi dan jesih odlij, prevri in spet polij na rezine. Jesih najstoji čez rezine. Končno dolij za en prst olja in zaveži.

Pismo domačoj fari

Večkrat sam ti že nameno pisati, tebi, domača fara, v tujini nikdar pozabljena.

Izseljenec v nogometni misli na rojstni kraj i domačo faro, šteri se ešče zaveda, da ma v sebi katoličansko-verski čüt; ino potem pomisli na življenje v tujini, pride do toga sklepa, da je srečen tisti, ki ne pozna, ka je življenje v tujini, naj šče žive doma tak skromno življenje; je koliko toliko srečen i zadovoljen, ve zna, ka obdelava domačo grüdo. Pri izseljenci pa lahko opaziš nezadovolnost, čiravno si kaj zasluži i ešče žele več, pri tom mogoče zgubi svoje duševno i telovno življenje.

O ti slavna fara beltinska, ki si dala letos osem novomešnikov, izvoljencov Gospodovih, sinov sv. Janeza Boska! Zaistno srečna fara, ki daš toliko delavcov v gorice Gospodove. Letos sem imeo priliko, da sem se vdeležo slovesnosti nove meše v tujini. Cerkev je bila malo okrašena; slavolokov sploh ne bilo. Kakša lepota i veselje pri domačoj cerkvi! Keliko naroda pride od blüzi i daleč! Ali v tujini je vse drugače; v cerkvi nej bilo dosta vernikov, ki bi prišli po novomešniški blagoslov; novomešnik z zelenim vencem na glavi, v rokaj nese križ, ob strani njega subdijakon i diakon, srečni stariše, dva brata, pet sester i rodbina pridejo v cerkev. Skoro ne bi opazo, da sem pri novoj meši, če ne bi novomešnik vsakomi navzočemi posebi podelo svoj novomešniški blagoslov.

Pozdravlene fare Slovenske Krajine z duhovništvom, letošnjimi novomešniki i verniki s prošnjov, da prosite i molite Boga, naj izseljenci ostanejo pravi katoličani, ne pa samo po krstnoj knigi v domačoj fari, nego tüdi v istini katoličani domačje fare v tujini.

L. Š. v Nemčiji.

Kupujemo topolov les,

mora biti čist brez grč, suh, 5 cm debeline, 10-15-20 cm širine, od 85 po 10-10 cm do 155 cm dolžine. Ponudbe poslati na poštni predal 3, K r a n j.

NOCOJ...

Nocoj ni zvezd,
nocoj ni cest,
nocoj mi v duši je tema,
brezdanji mrak.

Iz dalje skrivnost doni,
in lije v dušo mi trpečo,
bolečo od ran,
ki jih življenje je zadalo,
ljubezen poglobila
in ki peko, peko hudo...

Poslušam klarinet —
vse bližje poje, joka,
nazadnje sam sem klarinet.

Skrivnostna pesem tone v mrak,
se zgublja preko polja,
a v moji duši je nebo,
je nihajoča struna,
ki poje v noč... K. I.

S p o r t

Privenstvena tekma med S. K. Lendavo in ptujsko Dravo, ki se je odigrala zadnjo nedeljo v Lendavi, se je končala z rezultatom 4:1 (0:1) za S. K. Lendavo.

V Budimpešti in v Beogradu so zadnjo nedeljo odigrali tri nogometne tekme med jugoslovansko in madžarsko reprezentanco za donavski pokal, ki so se končale za nas z lepim uspehom. A-moštvu Jugoslavije je na tujih tleh z izvrstnim nacionalnim teamom Madžarske igralo neodločeno. Istočasno pa je B-moštvu premagalo odgovarajoče madžarsko moštvo v Beogradu s 3:0. Zgubili so edino naši juniorji s 4:2.

MALO ZA SMEH

Kmet je prišel v mesto in zagledal pred gimnazijo mestnega študenta ter ga vprašal:

— „Čuj, fant, kak na hiša je to?“
— „To je mlin“ — mu je odvrnil študent, hoteč ga potegniti.

— „Saj to sem si tudi sam mislil, ker vidim osla pred njim“, mu je odvrnil prebrisan kmet.

Za novo sezono prinašamo

RADIOAPARATE

Minerva, Orion, Körting, Sachsenwerk, Hornyphon, Mende, Braun, Graetz, z dvoletnim jamstvom.

Baterijski aparati so opremljeni z D elektronkami, delujejo brez akumulatorja. * Predvajanje aparatov brezobvezno - ceniki franko.

Dolgoročno odplačilo!

RADIO

NEMEC

M. SOBOTA

MATIJA MALEŠIČ:

K r u h

POVEST SLOVENSKE KRAJINE

3.

Ura tiktaka na steni. Skrušeno sedi pri mizi Sotlička in jo posluša. Vdova pogleduje po Andražu, ki je zleknjen po klopi in gleda nekam skozi okno.

Žalost leži že leta in leta na Sotličevi bajti. Bajta se seseda, ko da je bridkost, ki jo tlači, pretežka in preogromna.

Tiktakaj, ura, tiktakaj nepretrgoma in dolgo, dolgo! O, Andraž je ko mlad hrast v gozdu! Tiktakaj, ura!

Kakor štiri rdeče, zoreče jabolke so bili sinovi, ko je padel mož pod voz in ga je povozilo in je umrl. — Ustavila se je ura in ni tiktakala tri mesece.

Roke je pokrival žulj na žulju — dva sama žulja sta bili njeni dlani — od ust si je pritrgovala, da jih je odgojila in so dorastli. Pa je premotilo najstarejšega, zasanjal je o ameriških dolarjih, izposodila si je denar, ker si ni dal izbiti iz glave in je šel. Pošiljal je leto dni. — Ustavila se je ura — vedela je, da je nesreča. Zasulo ga je. Šest mesecev ni tiktakala ura.

Za njim sta hotela dvojčka. Ni ju pustila. Doma nista vzdržala v siromaštvu. V mlin sta šla na Muro, prihajala domov, hodila ju je obiskovat, če nista prišla. Lepo so živeli tedaj, bel kruh se je smejal na mizi ob petkih in svetkih. Pa je narastla Mura, odtrgala mlin, odnesla brata v mlinu. — Ustavila se je ura in ni tiktakala leto dni. — Mlin so nekje ujeli, brata sta utonila. Trupli počivata tam daleč nekje v medjimurski ravnini.

Tiktakaj, ura, tiktakaj, ne ustavi se, dokler gleda Sotlička nebeško sonce! Ne daj, Bog, te grozote! Andraž je ko mlad hrast!

Le kam strmi? V Ameriko se mu hoče? Na Muro? Nikamor! Tiktakaj, ura!

„Dober dan vama Bog daj!“ pozdravi Ritoper. Mati se prestraši, sin plane s klopi in se pretagne, da zapoka v členkih.

Palirjev pogled se vzradosti. „Pojutrišnjem bo pomenek! Saj pojdeš, Andraž?“

„Ne pojde! Ne pustim ga!“ jekne mati. „Vašega krila se ne morem vedno držati. Saj se mi ljudje že posmehujejo.“

„Andraž, Andraž, ne veš, kaj govoriš!“

„Bajta se seseda in razpada. Z lačnimi sli-nami je ne morem popraviti! Bel kruh smo tudi že jedli pri nas in mi je dolg čas po njem.“

„Za kako ceno smo jedli bel kruh?“

„Saj ne grem na Muro!“ Andraž se skoro jezno otrese na mater. „Pridem! Pojutrišnjem!“

„Ne jemlji mi žadnjega sina, Ritoper!“

„V jeseni, ko prinese pšenice, boš govorila drugače.“

Ritoper hoče oddrobneti. Sotlička stopi za njim. „Ali gre Veren s teboj?“

„S kom pa naj bi šel, če ne z domačim palirjem?“

„Če ne gre Veren, ga ne pustim in ne pustim! Neizkušeni je še Andraž in premlad!“

Tiktakaj, ura!

„O Veren, Veren...“ se jezi Ritoper na tihem, a prijaznega izraza na obrazu noče pregnati.

4.

„Boš že videla!“ govori Horvatov Geza Ritoperjevi Lini. In njegov obraz je ves zavil v skrivnost, pogled zaplava skozi vrata prodajalne v daljavo in je zagoneten, ko da vidi nekaj, česar drugi ne vidijo, ko da ve nekaj, česar drugi niti ne slutijo. O, to bodo gledali, ko zvezdo! Lina, niti ne slutiš! Strmela boš in odpirala oči!

Lina lista po knjigi in ne ve, kaj bi odgovorila skrivnostnemu Gezi.

Mati ga je prisluzila v Budimpešti in poslala nebogljenote dete bratu. Brat je robantil. Zlat denar mu je zamašil usta. Radi zlatega denarja so začeli ljudje šepetati o sreči Horvatove Mariške in o visokem gospodu v Budimpešti. Horvat je previdno

molčal o sreči svoje sestre, prejemal zlat denar in ga nosil v Ritoperjevo krčmo. Ko je Geza dorastel šoli, ga je poslala mati v mesto. Še bolj so govorili ljudje o sreči Horvatove Mariške in o bogatem gospodu v Budimpešti. Gezi so prišle govorice na uho. In so mu ugajale. In je hotel med vaškimi dečkami igrati gosposkega otroka.

Pred letom se je Geza vrnil iz mesta. Gospod bi bil rad, mestne obleke nosi, včasih preozke, preohlapne, usnjatih žoltih dokolenic menda niti v spanju ne odloži. Ujec ga ne časti ko gospoda, grdo ga gleda, zmerja ga in mu odkrito pripoveduje, da ni hiša nič počaščena z njegovo navzočnostjo. Zlatega denarja ni iz Budimpešte! Geza ravnodušno in prezirljivo prenaša ujčevo zbadanje. O, tudi ujec bo strmela, ko pride njegova ura. Žal mu bo vsake trpke besede, ki jo izgovori Gezi.

Ujec se jezi, ker ne prime Geza za nobeno delo. Geza miga z rameni in namiguje na svoje šole v mestu, kjer se ni učil delati z rokami. Ujec bi rad vedel, kake so te šole in vprašuje pastora za svet. Pastor maje z glavo. Ujec prosi gospode v uradih in odvetnike v Soboti, naj bi vzeli izšolanega Gezo v službo. Gospodje v uradih in odvetniki migajo z ramami in majejo z glavami. Ujec se razsrdi in pokaže Gezi vrata. Geza se potika po Goričkem in živi kdo ve od česa. Pa pride pismo iz Budimpešte. Ujec ga raztrga in vrže v peč — vendar ne zapodi Geze, ko pride pod streho prenočevati, tudi spregleda žlico, ki je pri jedi pripravljena za Gezo.

Ljudje ne verjamejo več v srečo Horvatove Mariške in so pozabili na visokega gospoda v Budimpešti. Geza pa hoče, da bi ljudje govorili o visokem gospodu in napeljuje govor nanj, kjer more. Vsa svoja pojasnila pa zavija v meglo, da ne more nihče zvedeti resnice.

„Meni bi že lahko zaupal!“ meni Lina, vstane, se opre s komolci na prodajalno mizo in mu od blizu gleda v oči.

„Lina, ako le komu, bi se tebi prvi in edini razodel. Toda — moja ura še ni prišla!“

(V drugo naprej.)